

KOMUNITATEA SAREAN

Mundu Garaikidearen Historia

—
Historia

—
Historia del Arte

**LOMLOE
proiektua**

GARAPEN JASANGARRIRAKO
HELBURUEKIN
KONPROMETITUTA

Informazio
gehiago
hemen

GURE IKUSPEGIA

BERRIKUNTZA ESPERIENTZIAREN sendotasunarekin uztartuta

Hezkuntza berritzaile, pertsonalizatu, inklusibo eta sozialki arduratsu baten alde egiten dugu, etorkizun hobea eratzeko.

BERRIKUNTZA

Teknologiak eta pedagogiak lotzen ditugu, berrikuntzarako bideak baitira.⁽¹⁾

KONPETENTZIAK

Irakaskuntza-prozesua errazten duten egoerak diseinatzen ditugu, konpetentziak eta bizitzarako trebetasun erabilgarriak kontuan hartzen dituen marko batean.

EBALUAZIOA

Konpetentzien araberako ebaluazioa egiteko modua eskaintzen dugu irakaskuntzarako.

ESPERIENTZIA

60 urteko esperientzia, ikerketak eta jardunbide pedagogikoa.

IKASKUNTZA

Hezkuntzaren 4 zutabeen alde egiten dugu:⁽²⁾

- **Ezagutzen ikastea.**
- **Egiten ikastea.**
- **Izaten ikastea.**
- **Elkarrekin bizitzen ikastea.**

LAGUNTZA

Hezkuntzarekin konprometitutako irakasleei laguntzen diegu, haien irakaskuntza-lana erraztuta.⁽³⁾

¹ Avsheniuk, N. "Unesco's contribution to teacher education quality assurance." UNESCO Chair Journal "Lifelong Professional Education in the XXI Century", (3), 7-12, 2021.

² Delors, J. "La educación encierra un tesoro, informe para la UNESCO de la Comisión Internacional sobre la Educación para el Siglo Veintiuno." Unesco, 1997.

³ Trujillo Sáez, F., Álvarez Jiménez, D., Montes Rodríguez, R., Segura Robles, A. eta García San Martín, M. J. "Aprender y educar en la era digital: marcos de referencia." Madrid: ProFuturo, 2020.

INFORMAZIOA ESKURATZEA

INFORMAZIOA
EZAGUTZA DIFERENTZIAL
BIHURTZEA

EZAGUTZA BALIO
MODUAN KOMUNIKATZEA

ELEBITASUNERAKO
BALIABIDEAK

EBALUAZIO-
TRESNAK

PLATAFORMA DIGITALA

ANIZTASUNAREN
TRATAERA
LANTZEKO
MATERIALAK

TESTUINGURUA DUTEN LIBURUAK

JAKINTZEN ETA
KONPETENTZIEN
IKASKUNTZA
INTEGRATUA

CURRICULUMAREN
PROGRAMAZIORAKO
TRESNAK

ZURE KONPONBIDEA

PRODUKTUEN, KONPONBIDEEN
eta **ESPERIENTZIEN EKOSISTEMA,**
HEZKUNTZA ERALDATZEKO

Gure ahalmen guztia martxan jarriko dugu, XXI.
mendeko hezkuntza berria garatzeko.

JASANGARRITASUNA

Giza garapenaren eta jasangarritasunaren arloko zeharkako proposamen bat sartu dugu, **2030 Agendako** Garapen Jasangarrirako Helburuekin (**GJH**) lotuta.

DIGITALIZAZIOA ETA SEGURTASUNA

Konpetentzia digitala eta informazioaren **erabilera segurua eta kontzientea** garatzen ditugu.

HEZKUNTZA INKLUSIBOA

Ikaskuntza Unibertsalerako Diseinua (**IUD**) aplikatzen dugu, **hezkuntza inklusiboa** lortzeko. Horretarako, ikuspegi **pertsonalizatua eta egokitua** eskaintzen dugu, ikasle guztien hezkuntza-arrakasta bermatzeko.

KULTURA- ANIZTASUNA

Mundua ikuspegi desberdinetatik ikusteko eta **ulertzeko** aukera eskaintzen dugu, **hizkuntza-aniztasunaren** bidez. Hori garapen pertsonal eta sozialerako aukera on bat da.

EGOERAK ETA ERRONKAK

Oinarrizko jakintzak testuinguruan jartzeko moduko **ikaskuntza-egoerak** hartzen ditugu abiapuntutzat, eta **ikasleek** erronken (**EOI**) eta problemen (**POI**) ebazpenean **parte-hartze aktiboa** izan dezaten sustatzen dugu.

IKASKUNTZA AKTIBOA

Ikasleak informazioa jarrera aktibo, autonomo eta konprometitu batez **aztertze, arrazoitze eta zalantzan jartzeko** gai izatea sustatzen dugu.

OINARRIZKO EZAGUTZAK

Oinarrizko ezagutzetan eta **konpetentzietan** integratutako ikaskuntza proposatzen dugu, ikasleek hezkuntza-etapako **irteerako profila** guztiz lor dezaten.

ERRESPETUA ETA BERDINTASUNA

Errespetua eta genero-berdintasuna sustatzen ditugu, aurreiritziak, estereotipoak eta diskriminazio-jarrerak desagerrarazteko.

Irakasleentzako arreta pertsonalizatuko zerbitzua, XXI. mendeko hezkuntzaren erronkei erantzuteko.

Komunitatea Sarean hezkuntza-proiektu osoa eta integrala da

Komunitatea Sarean, gure proiektua, proposamen integrala da ikaskuntza adierazgarriak eta gaur egungo erronkekin lotutakoak sustatzeko.

Ez da **liburu** bat.

Ez da baliabide-multzo bat **paperean eta euskarri digitalean**.

**ZURE IKASGELAREN
HEZKUNTZA-ERALDAKETA
LORTZEKO TRESNA DA.**

KOMUNITATEA SAREAN

Mundu
Garaikidearen
Historia

—
Historia

—
Historia del Arte

Ikaskuntzaren pertsonalizazioa

1

- Ikasleentzako baliabideak:
Ikaslearen liburua
- Irakasleentzako baliabideak:
Gida didaktikoa
Konpetentzien araberako programazioa
Ikasgelarako programazioa

2

Ikaskuntza-egoerak

- Egitura didaktikoa
- Vicens Vives **Mochila del Docente**

3

Konpetentzia digitala

- **edubook** plataforma digitala
- Vicens Vivesen ebaluazioa: Vicens Vives *by Additio*

4

Egunerokotasuna ikasgelan

- Vicens Vives **Live**

5

Ikaskuntza-zubiak

- Edukien aurkibideak (LOMLOE proiektua)

1. Ikaskuntzaren pertsonalizazioa

Vicens Vivesen badakigu oso garrantzitsua dela ikaslea **irakaskuntza- eta ikaskuntza-prozesuko eragile aktibo** eta erabat **kontziente** bihurtzea, **bizitza osoan ikaskuntza iraunkorra** gauzatu ahal izateko tresnak bereganatu ditzan, eta **autonomia** eta bere ikaskuntzaren **autorregulazioa** garatzen jakin dezan.

Ikaslearentzako baliabideak:

Irakasleentzako baliabideak:

Komunitatea Sarean proiektuan aplikazio praktikoa duen **IDU proiektu** bat aurkituko duzu, irakaskuntza inklusiboa errazteko. Baliabide ugari daude, irakaskuntzaren pertsonalizazioa errazteko:

- Liburua. Informazioaren trataerarako **banakako jarduerak** ditu.
- **Ikaskuntza-maila** guztietara egokitutako jarduerak, ikasleen **interesen eta trebetasunen** arabera dibertsifikatuak.
- **Finkatzeko eta zabaltzeko** jarduerak.
- Euskarriren dibertsifikazioa, **paperean eta euskarri digitalean**, ikasleek informazioa bereganatzeko.
- Gida didaktikoa. **Pertsonalizaziorako** baliabideak, **lankidetz**a-proposamenak eta **metodologia aktiboak** ditu.

- **Gida didaktikoa**
Proposamen metodologikoak eta jardueren erantzunak ditu.

Historia del Mundo Contemporáneo - Programación Curricular 1ºº Grado de Bachillerato					
Proyecto de Unidad Didáctica (PUD)	Objetivos de la Unidad Didáctica (ODU)	Contenidos de la Unidad Didáctica (CDU)	Actividades de la Unidad Didáctica (ADU)	Evaluación de la Unidad Didáctica (EDU)	Recursos de la Unidad Didáctica (RDU)
1.1. Comprender la importancia de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad, así como su papel en la evolución de la civilización y en la formación de la conciencia colectiva.	1.1.1. Reconocer los hitos históricos, sociales y culturales que han marcado el desarrollo de la humanidad en el tiempo contemporáneo, a través del estudio de la cultura y la conciencia colectiva.	1.1.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.	1.1.1.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.	1.1.1.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.	1.1.1.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.
1.2. Comprender la importancia de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad, así como su papel en la evolución de la civilización y en la formación de la conciencia colectiva.	1.2.1. Reconocer los hitos históricos, sociales y culturales que han marcado el desarrollo de la humanidad en el tiempo contemporáneo, a través del estudio de la cultura y la conciencia colectiva.	1.2.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.	1.2.1.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.	1.2.1.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.	1.2.1.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.
1.3. Comprender la importancia de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad, así como su papel en la evolución de la civilización y en la formación de la conciencia colectiva.	1.3.1. Reconocer los hitos históricos, sociales y culturales que han marcado el desarrollo de la humanidad en el tiempo contemporáneo, a través del estudio de la cultura y la conciencia colectiva.	1.3.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.	1.3.1.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.	1.3.1.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.	1.3.1.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.

- **Konpetentzien araberako programazioa**
Hor, irteera-profila garatzen da.

- **Ikasgelarako programazioa**
Konpetentzien araberako programazioaren curriculum-elementuak zehazten dira.

Historia del Mundo Contemporáneo - UNIDAD 1			
Objetivos de la Unidad Didáctica (ODU)	Contenidos de la Unidad Didáctica (CDU)	Actividades de la Unidad Didáctica (ADU)	Evaluación de la Unidad Didáctica (EDU)
1.1. Comprender la importancia de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad, así como su papel en la evolución de la civilización y en la formación de la conciencia colectiva.	1.1.1. Reconocer los hitos históricos, sociales y culturales que han marcado el desarrollo de la humanidad en el tiempo contemporáneo, a través del estudio de la cultura y la conciencia colectiva.	1.1.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.	1.1.1.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.
1.2. Comprender la importancia de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad, así como su papel en la evolución de la civilización y en la formación de la conciencia colectiva.	1.2.1. Reconocer los hitos históricos, sociales y culturales que han marcado el desarrollo de la humanidad en el tiempo contemporáneo, a través del estudio de la cultura y la conciencia colectiva.	1.2.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.	1.2.1.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.
1.3. Comprender la importancia de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad, así como su papel en la evolución de la civilización y en la formación de la conciencia colectiva.	1.3.1. Reconocer los hitos históricos, sociales y culturales que han marcado el desarrollo de la humanidad en el tiempo contemporáneo, a través del estudio de la cultura y la conciencia colectiva.	1.3.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.	1.3.1.1.1. La cultura y la conciencia colectiva. El papel de la cultura en el desarrollo humano, social, científico y tecnológico de la humanidad.

2. Ikaskuntza-egoerak

Arloko kompetentzia espezifikoetan oinarrituta, **Vicens Vivesek** egitura didaktiko hau lantzea proposatzen du, baliabide ugari egoki antolatzen baitira ikasleari haren ikaskuntzan gidatzeko:

Mundu Garaikidearen Historia

1. Hasi gaitezen

ikasleen aurretiko ezagutzak aktibatzeko.

Unitate didaktiko bakoitzaren hasieran, **testuinguruan kokatutako ikaskuntza-egoera** bat ageri da, irudi adierazgarri batekin eta onartu beharreko erronka batekin batera.

Ikasgaiaren sarrerarekin lotutako jarduerak, ikasleen **aurretiko ezagutzak** aktibatzeko.

Funtsezko galdera, ikaskuntza-egoerarekin lotutako gaiaren alderdi kritiko bati buruzkoa.

Lehengotik gaur egungora iraganari eta orainari buruzko kompetentzia lantzeko ikaskuntza-testuingurua.

2. Garapena

edukiak zenbait motatako jardueren bidez lantzeko.

Oinarrizko jakintzak eta **kompetentziak** garatzen dira, kognizio-prozesuen arabera sailkatutako jarduerak eginez.

Kompetentzia espezifikoak

Historia-laborategia

Kompetentzien araberako ikaskuntza, iturri historikoen alderaketan eta azterketan oinarritua, zehar-edukiak ardatz izanda.

Laburpena

Ikusizko laburpena eta ikasgaiko **funtsezko galderaren** erantzuna.

Emakumeen aztarnak historian.

Etorkizunerako erronkak

Gaur egungo erronka eta arazo garrantzitsuak, **Garapen Jasangarrirako Helburuen** bidez.

3. Aplikazioa

Edukien aplikazioa. Lagungarria da ikasleek iturri historikoak aztertzeko eta jakintzak modu integratuan lantzeko. Hala, produktuak sortu ahal izango dituzte, zenbait euskarritan, euskarri digitaletan, batik bat.

Historia dokumentuetan

Jarduera honetan metodo historikoa garatzen da, eta arloko konpetentzia espezifikoak eskuratzeko aukera ematen du.

Iraganaren inpaktua / Kultura mediatikoa / Memoria historikoa

Historiaren eragina aztertzen da, bai orainean, bai hedabideetan, bai iraganak utzitako ondarearen bidez.

Lankidetzaproiektua

Ikerketa baten bidez egiten den talde-lana, partekatutako azken produktu bat lortzeko.

4. Ebaluazioa

landutako oinarrizko jakintzak eta konpetentziak laburbiltzeko era sendotzeko.

Oinarrizko jakintzak eta **konpetentziak** ebaluatzen dira, eta **autoebaluazio formatiboa** proposatzen da, **errubriken** bidez, ikasleak ikasi dutenaz ohart daitezzen.

Ikasi dadunaren ebaluazioa

Interpretazio-aniztasunaren kontzientzia hartzeko eta ikerketa historikoaren metodologiak aplikatzeko jarduerak.

Zinekluba / Irakurketa-kluba

Historiara filmen eta liburuen bidez hurbiltzeko gomendioak.

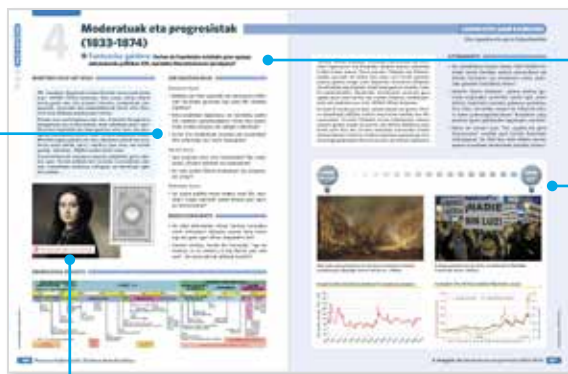
Historia

1. Hasi gaitezen

ikasleen aurretiko ezagutzak aktibatzeko.

Testuinguruan jarritako ikaskuntza-egoera bat aurkezten da. Egoera hori lotuta dago **benetako pertsona baten kasua edo gertaera bat** erakusten duen bideo batekin.

Ikasgaiko sarrerarekin lotutako jarduerak, ikaslearen **aurretiko ezagutzak** aktibatzeko.

Funtsezko galdera, ikaskuntza-testuinguruarekin lotutako funtsezko alderdi bati buruz galdetzen da.

Lehengotik gaur egungora Iraganari eta orainari buruzko konpetentzia lantzeko ikaskuntza-testuingurua.

Hezituber batek aurkeztutako bideoa, gaiaren sarrera modu motibatzailean egiteko.

2. Garapena

edukiak zenbait motatako jardueren bidez lantzeko.

Oinarrizko jakintzak eta **konpetentziak** garatzen dira, kognizio-prozesuen arabera sailkatutako jarduerak eginez.

Konpetentzia espezifikoak

Emakumeen aztarnak historian.

Historia-laborategia

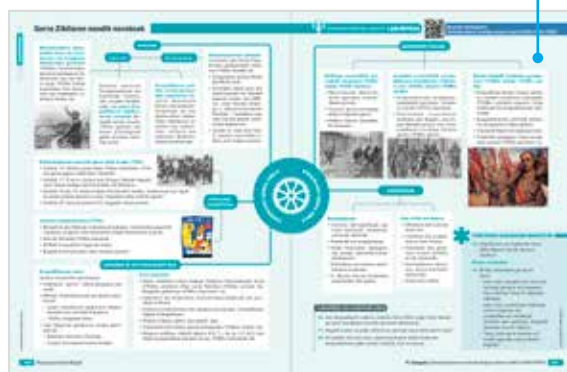
Konpetentzien araberako ikaskuntza, iturri historikoen alderaketan eta azterketan oinarritua, zehar-edukiak ardatz izanda.

Laburpena

Ikasgaiaren **ikusizko laburpena** eta **funtsezko galderaren** ebazpena.

Etorkizunerako erronkak

Gaur egungo erronka eta arazo garrantzitsuak, **Garapen Jasangarrirako Helburuen** bidez.

3. Aplikazioa

Edukien aplikazioa, ikasleek iturri historikoak azter ditzaten eta ezagutzak modu integratuan landu ditzaten, produktuak zenbait formatutan sortzeko (digitalak, batez ere).

Historia dokumentuetan

Jarduera honetan metodo historikoa garatzen da, eta arloko konpetentzia espezifikoak eskuratzeko aukera ematen du.

Interpretazioak alderatzea

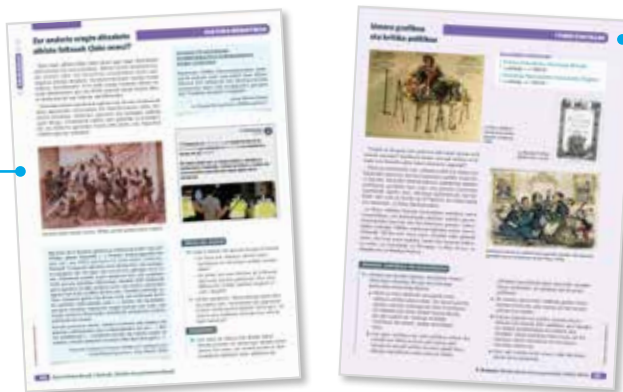
Iturri idatzien azterketa, ikuspegi historiografiko desberdinak alderatzeko.

Zinekluba /Irakurketa-kluba

Historiara filmen eta liburuen bidez hurbiltzeko gomendioak.

Iraganaren inpaktua / Kultura mediatikoa / Memoria historikoa

Historiaren eragina aztertzen da, bai orainean, bai hedabideetan, bai iraganak utzitako ondarearen bidez.

Iturri digitalak

Ikerketa baten bidez egiten den talde-lana, partekatutako azken produktu bat lortzeko.

4. Ebaluazioa

Ebaluazioak aukera ematen die ikasleei beren ikaskuntza-prozesuaren eta bereganatutako ezagutzen balorazioa egiteko, informazio-iturri historikoak sen kritikoz aztertuta.

Ikasi dudanaren ebaluazioa

Informazioa laburbiltzeko, dokumentuen arteko loturak ezartzeko eta ikerketa historikoaren metodologiak aplikatzeko jarduerak.

Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu

Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatzeko jarduerak eta baliabideak.

Historia del Arte

1. Empezamos

para activar los conocimientos previos del alumnado.

Al inicio de cada unidad didáctica se presenta una **situación de aprendizaje contextualizada**, relacionada con una imagen significativa y la aceptación de un reto.

Presentación de los contenidos del tema.

Relación de fichas
Listado de fichas que se trabajan en el libro.

Listado de las fichas que se presentan en formato digital con acceso a través de un QR.

Mapa introductorio
Mapa que enmarca la época estudiada.

Competencias específicas de la materia.

Visualizo el arte
Ilustraciones de obras relevantes relacionadas con el tema.

2. Desarrollamos

para trabajar los contenidos con distintos tipos de actividades.

Se desarrollan los **saberes básicos** y las **competencias**, con actividades clasificadas según los distintos procesos cognitivos.

Contexto histórico-cultural
y síntesis de la evolución del período objeto de estudio.

Plantas, alzados y esquemas gráficos que complementan el texto.

Ilustraciones y fotografías de obras significativas por su valor histórico y artístico.

Las mujeres en la historia del arte

Reconocimiento al papel que las mujeres han tenido en el arte, y que ha sido tradicionalmente olvidado.

Pies de ilustraciones en los que, además de comentar la imagen, se incluyen los datos de identificación: autoría, cronología y ubicación actual de la obra.

Los ODS en el arte

Relación e influencia de los ODS en la historia del arte.

3. Consolidamos

Fichas de las obras más destacadas de la Historia del arte.

Las fichas se clasifican en tres categorías: arquitectura, escultura y pintura.

Ficha técnica de cada obra.

En pintura se especifica:

- Descripción formal.
- Temática.

En escultura se detalla:

- Descripción formal.
- Temática.

Texto explicativo de la obra estudiada.

Imágenes de la obra objeto de análisis.

En arquitectura se analiza:

- Descripción formal.
- Entorno e integración urbanística.
- Función, contenido y significado.

Comentario sobre los modelos e influencias que ha tenido la obra analizada.

3. Konpetentzia digitala

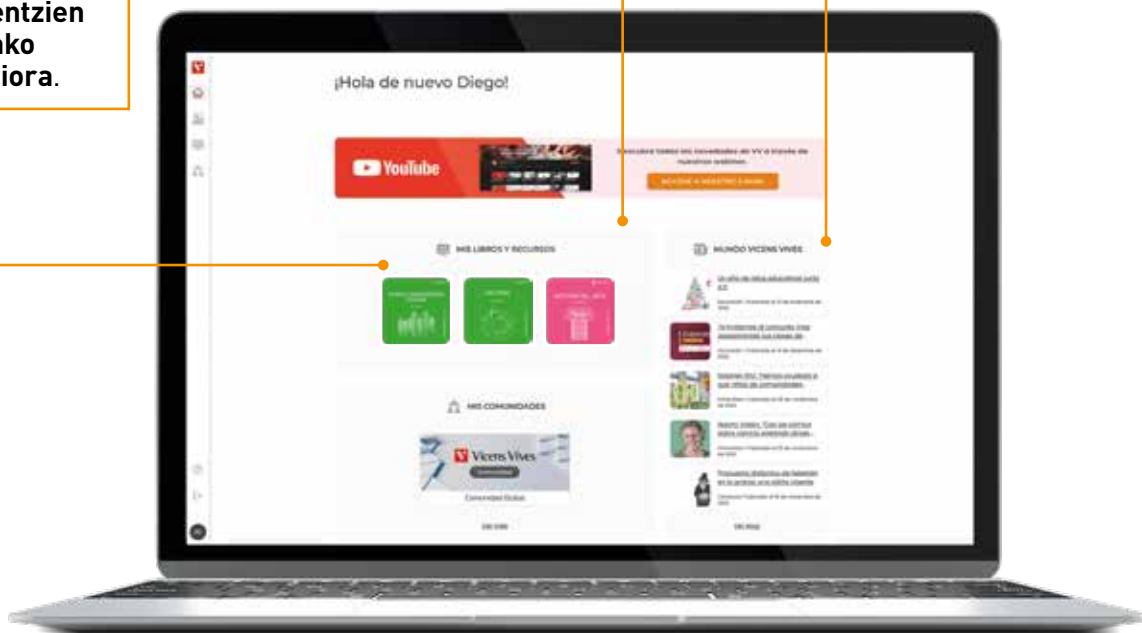
Vicens Vivesen, teknologiak hezkuntzan txertatzen saiatzen gara, teknologiaren dimentsio **bikoitza** kontuan hartuta: batetik, **ikaskuntzaren beraren xede dira**, oinarrizko alfabetatzearen parte baitira, idazmenarekin, irakurmenarekin eta kalkuluarekin batera; eta, bestetik, ikaskuntza-mota oro garatzeko **baliabideak edo tresnak** dira.

edubook

Vicens Vivesen proiektu digital guztiak eskuragarri daude **Edubook gure plataforma digitalean**. Plataforma hori egokitu egiten da ikastetxe bakoitzaren IETeko (Ikaskuntzaren eta Ezagutzaren Teknologiak) estrategietara, edukiak zein aplikazioak **ikasleen ikaskuntza aktiboa eta pertsonalizatua** izateko pentsatuta baitaude.

Zuzeneko sarbidea zure eskoletara eta **Vicens Vivesen konpetentzien araberako ebaluaziora**.

Hezkuntzako gaur egungo gaiei buruzko eremurako sarbidea

Liburu digitalerako zuzeneko sarbidea.

Liburu digitaletik, ikaskuntza-egoera bakoitzarekin lotutako **baliabide digitaletan** sartzeko aukera izango da.

edubook lagun izango duzu honako hauek martxan jartzeko:

1. Teknologia digitalen erabilera eraginkorra eta berritzailea.
2. Ikasleen eskura jartzeko hezkuntza-eduki eta -jakintza egokiak.
3. Programazio didaktikoetarako eta zure plangintza pedagogikoarekin lotutako elementuetarako sarbidea.
4. Vicens Vivesen konpetentzien araberako ebaluazioaren ekosistema digitala (tresna onenak erabiltzen ditu, hala nola Additio), bai eta gure ebaluazioak eta oinarritzko jakintzak lantzeko probak sortzeko tresna ere.
5. Ikaskuntzen pertsonalizaziorako, inklusiorako eta aniztasunaren trataerarako eremua.

edubook gure plataforma digitalerako sarbidea:

- **Online sarbidea**, edubook-en webgunearen bitartez.

- **Offline sarbidea**, honako hauen bitartez:
iOS eta Android sistema eragilea
darabilten tabletentzako app-ak.

Mahaigaineko ordenagailuetarako app-ak: Windows, Mac eta Linux.

edubook-en integrazioa plataforma digitalekin:

Google Classroom

Alexia

[click edu]

weeras

eScholarium

Vicens Viveseko ebaluazioa by Additio

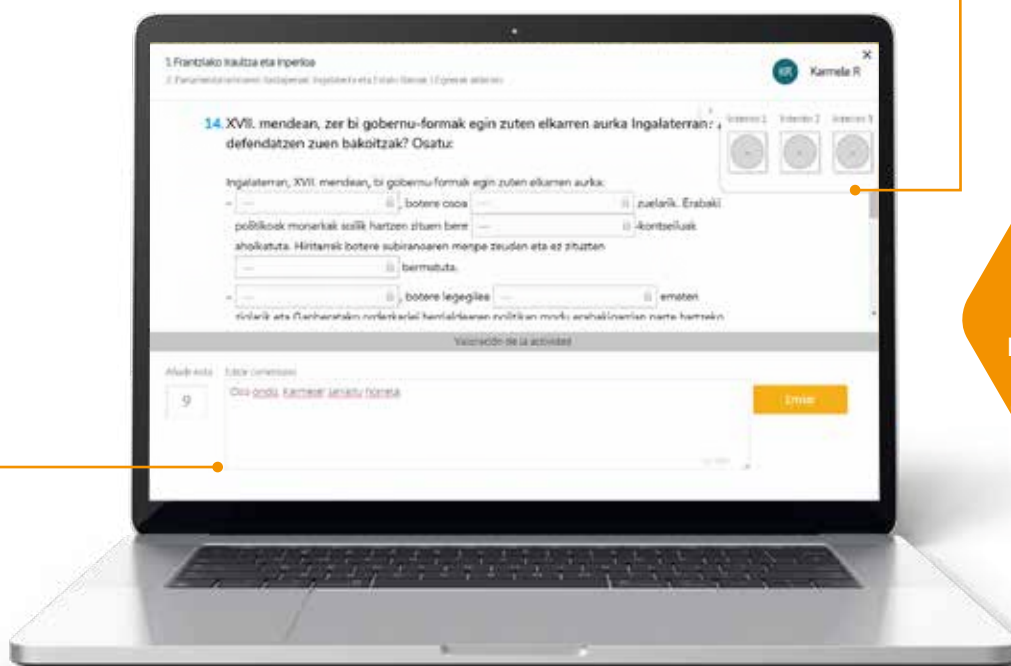
LOMLOErekin, ebaluazioa ikasturtea edo eskola-zikloa amaitzean puntuazio edo nota bat lortzea baino gehiago da. Gure materialetan egindako proposamen didaktikoei eta konpetentzietan oinarritutako gure ebaluazio-sistemari esker (**Vicens Vives by Additio**), **ebaluazio globala, jarraitua, formatiboa eta integratzaile** egin dezakegu. Sistema berria, erraza eta oso intuitiboa da, zure eguneroko lanerako pentsatua.

Oinarrizko jakintzak ebaluatzeko probak egiteko tresna.

Atal bakoitzean, lantzen ari garen konpetentziak edo ebaluazio-irizpideak adierazten dira.

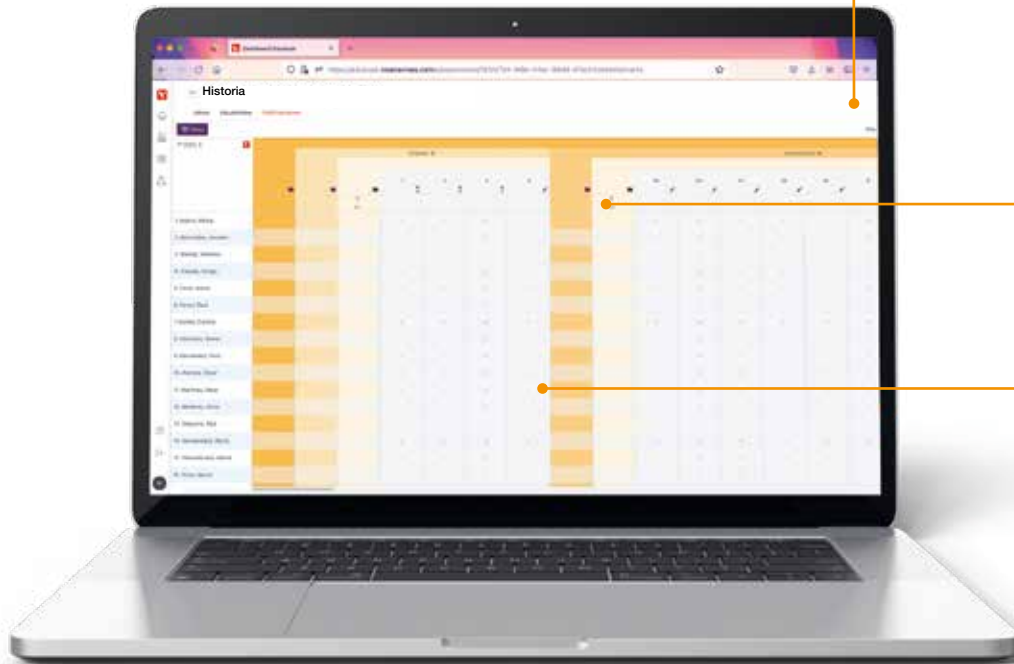
Irakasleak bere *feedback*a bidali ahal izango du, ikasleei orientabideak eta behar duten **banakako laguntza** emateko.

Vicens Viveseko edubook plataforma digitalean, ikasleek zenbait ahalegin egin ditzakete jarduerak ebazteko. Ahalegin bakoitzean, zertan asmatu duten eta zer akats egin dituzten ikusi ahal izango dute.

Eskaneatu, nola funtzionatzen dudana ikusteko

Konpetentzien araberako ebaluazioa integratzailea da, eta funtsezkoa da curriculum-eredu berrian.

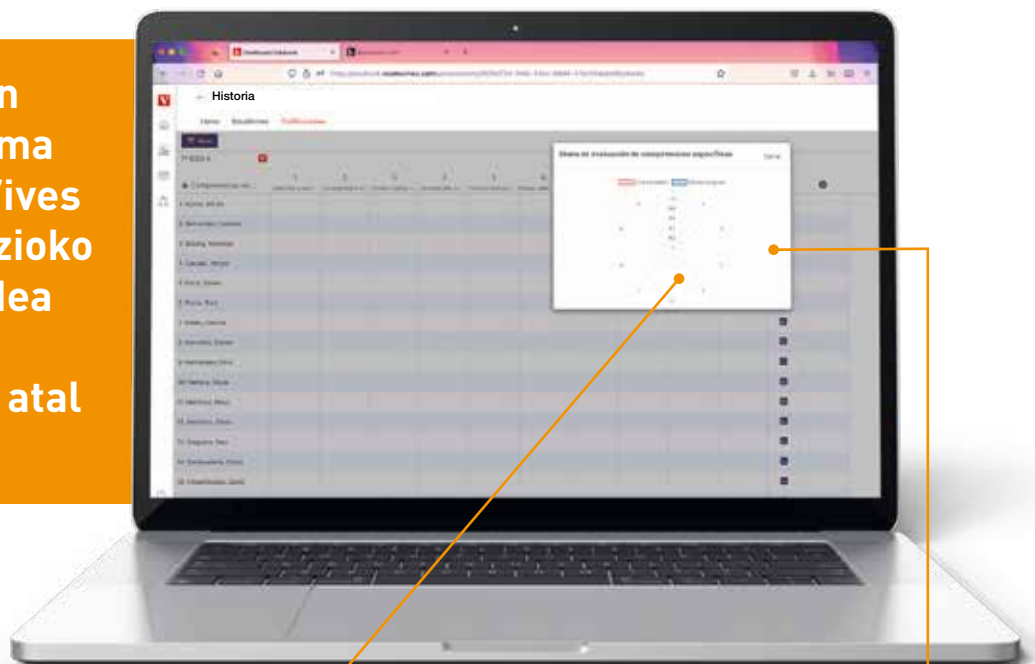

Ebaluazioari buruzko informazioa **Excelera** esportatu daiteke.

Irakasleak beste ebaluazio-irizpide eta -tresna gehitu ditzake, hala nola **errubrikak**.

Irakasleak beti izango du aukera **notak aldatzeko** eta talde bakoitzerako **ebaluazio-aukerak** konfiguratzeko.

Vicens Vivesen ebaluazio-sistema berrian (Vicens Vives by **Additio**), ebaluazioko atal guztiak kudea daitezke, bai xehetasunak, bai atal orokorrak.

Irakasleak ikasle bakoitzaren ebaluazioa kontsultatu ahal izango du **radar-grafiko** batean, bai eta ikasgelako batezbestekoarekin alderatu ere.

Gure kalifikagailua honako hauekin lot daiteke: Google Classroom eta Microsoft Teams

MUNDU GARAIKIDEAREN HISTORIA

1 Frantziako Iraultza eta Inperioa

2

Hasi gaitzen

Funtsezko galdera: Zergatik da Frantziako Iraultza Aro Garaikidearen hasiera? | **Benetako kasu bat ikusi:** Rouget de Lisle, Iraultzaren soinu-banda | **Lehengotik gaur egungora:** Mendeko izatetik herritar izatera

Garapena

1. Antzinako Erregimenaren krisia
2. Parlamentarismoaren hastapenak: Ingalaterra eta Estatu Batuak
3. **Historia-laborategia:** Zergatik kexatzen ziren frantziarrak Iraultzaren atarian?
4. Frantziako Iraultza (I). Monarkia konstituzionala

5. Frantziako Iraultza (II). Errepublika

6. Napoleon Bonaparte (1799-1814)

7. **Historia-laborategia:** Zerk irauten du Frantziako Iraultzatik?

Laburpena: Zergatik eta nola gertatu zen Frantziako Iraultza?

Aplikazioa

Historia dokumentuetan: Panfleto politiko bat aztertzeari | **Kultura**

mediatikoa: Nola eratzen da iritzi publikoa? | **Lankidetz**

proiektua: Nola nagusitu daiteke bakea gerraren gainetik?

Ebaluazioa

Ikasi dudanaren ebaluazioa | Nire konpetentzien ebaluazioa

Zinekluba | Irakurketa-kluba

2 Industria-aro berria

30

Hasi gaitzen

Funtsezko galdera: Zer alderditan da gaur egungo munduko ekonomia-antolaketa Industria Iraultzaren oinarria? | **Benetako kasu bat ikusi:** Darbytarrak, familia ekintzailea, siderurgiaren aitzindaria | **Lehengotik gaur egungora:** Mekanizazioetik robotizaziora

Garapena

1. Nekazaritza-iraultza eta demografia-hazkundera
2. Energia-iturri berri bat: lurruna
3. **Historia-laborategia:** Trena, deabruaren asmakaria?
4. Industria berriak

5. **Historia-laborategia:** Domestic systemetik telelanera, zer aldatu da?

6. Liberalismo ekonomikoa eta kapitalismoa

Laburpena: Nola aldatu zuen mundua Industria Iraultzak?

Aplikazioa

Historia dokumentuetan: Grafiko bat aztertu | **Iraganaren**

inpaktua: Berotze globala | **Lankidetz** **proiektua:** Zein izan ziren mekanizazioaren alde onak eta alde txarrak?

Ebaluazioa

Ikasi dudanaren ebaluazioa | Nire konpetentzien ebaluazioa

Zinekluba | Irakurketa-kluba

3 Gizarte-mugimenduak

52

Hasi gaitzen

Funtsezko galdera: Nola lortu zuten XIX. mendeko langileek beren bizi- eta lan-baldintzak hobetzea? | **Benetako kasu bat ikusi:** Louise Michel, maistra eta iraultzailea | **Lehengotik gaur egungora:** Gizarte-eskubideen defentsa

Garapena

1. Gizarte industrial berria
2. **Historia-laborategia:** Bizitzea ez hiltzea da
3. Hirien hazkundera
4. **Historia-laborategia:** Zerk eragiten ditu kolera-epidemiak?
5. Emakumea, maila txikiagoko eta mendeko izakia?
6. Lehenbiziko langile-erakundeak

7. Proposamen iraultzaileak

8. Langileen alderdiak eta sindikatuak sendotzea

9. Lehenbiziko feminismoa: boto-eskubidea lortzea

Laburpena: Nola sortu ziren lehenbiziko gizarte-mugimenduak?

Aplikazioa

Historia dokumentuetan: Testuak alderatu | **Memoria historikoa:**

Gogoratzeko bi data | **Lankidetz** **proiektua:** Hiru zortziak, langileen aldarrikapen handia

Ebaluazioa

Ikasi dudanaren ebaluazioa | Nire konpetentzien ebaluazioa

Zinekluba | Irakurketa-kluba

4 Mugimendu nazional eta liberalak

80

Hasi gaitzen

Funtsezko galdera: Nola gertatu zen liberalismotik demokraziarako aurrerapena XIX. mendean? | **Benetako kasu bat ikusi:** Gora Verdi! | **Lehengotik gaur egungora:** Sufragio unibertsaletik herritartasun aktibora

Garapena

1. Antzinako ordena itzultzea (1815-1830)
2. 1848ko iraultzak
3. Italiaren eta Alemaniaren batze-prozesuak
4. Estatu liberal berriak
5. Inperio zaharrak: Errusia, Austria-Hungaria eta Turkia
6. **Historia-laborategia:** Europa: herrien eta nazioen mosaikoa

7. Europatik kanpoko estatuak: Japonia eta Estatu Batuak

8. **Historia-laborategia:** Zergatik egin zuen ihes James Curry esklaboak?

Laburpena: Nola sendotu zen liberalismoa absolutismoaren aurka?

Aplikazioa

Historia dokumentuetan: Pintura dokumentu historiko gisa

interpretatzea | **Memoria historikoa:** Mendebaldearen konkista |

Lankidetz **proiektua:** Urruneko kronikak

Ebaluazioa

Ikasi dudanaren ebaluazioa | Nire konpetentzien ebaluazioa

Zinekluba | Irakurketa-kluba

5 Berrikuntza eta kolonialismoa

106

Hasi gaitzen

Funtsezko galdera: Zer-nolako eragina du XIX. mendeko kolonialismoak gaur egun? | **Benetako kasu bat ikusi:** Henry Ford, automobilgintzaren iraultza | **Lehengotik gaur egungora:** Migratzaileen mundua

Garapena

1. Demografia-hazkundera eta hirien garapena
2. **Historia-laborategia:** Zergatik joan ziren beren herrialdetik?
3. Bigarren Industria Iraultza
4. **Historia-laborategia:** Komunikazioen aro berria?
5. Inperialismoaren kausak

6. Lurralde-inperioak

Laburpena: Nola aldatu zen mundua 1870etik 1914ra?

Aplikazioa

Historia dokumentuetan: Bineta bat aztertu
| **Iraganaren inpaktua:** Kolonialismoaren memoria
| **Lankidetza-proiektua:** Afrika lehen eta orain. Berlingo Konferentziatik neokolonialismora?

Ebaluazioa

Ikasi dudaren ebaluazioa | Nire konpetentzien ebaluazioa
Zinekluba | Irakurketa-kluba

6 Inperioen gainbehera

130

Hasi gaitzen

Funtsezko galdera: Lehen Mundu Gerra ezinbestekoa izan al zen? | **Benetako kasu bat ikusi:** Marie Curie, zientzialari bat frontean | **Lehengotik gaur egungora:** Gavrilo Princip, memoria etzbaidagarria

Garapena

1. Lehen Mundu Gerraren kausak
2. **Historia-laborategia:** Gerra Handia, ezinbesteko gatazka?
3. Lehen Mundu Gerraren nondik norakoak
4. Errusia tsarista
5. Errusiako 1917ko iraultzak
6. Gerra zibila eta SESBen sorrera

7. Lehen Mundu Gerraren ondorioak

8. Historia-laborategia: Versaillesko Ituna, erreparazioa ala mendekua?

Laburpena: Zer aldaketa eragin zituzten Gerra Handiak eta Errusiako Iraultzak?

Aplikazioa

Historia dokumentuetan: Mapa historiko baten iruzkina egin
| **Kultura mediatikoa:** Irudiaren boterea | **Lankidetza-proiektua:** Gutunak lubakietatik

Ebaluazioa

Ikasi dudaren ebaluazioa | Nire konpetentzien ebaluazioa
Zinekluba | Irakurketa-kluba

7 Mundua Gerra Handiaren ondoren

158

Hasi gaitzen

Funtsezko galdera: Benetan zoriontsuak izan al ziren happy twenty urteak? | **Benetako kasu bat ikusi:** Dorothea Lange, Depresio Handiko argazkilaria | **Lehengotik gaur egungora:** Leku berean bitan behatza egin: pandemiak eta krisiak

Garapena

1. Gerraosteko urte ilunak
2. Ezkertasunetik itxaropenera
3. **Historia-laborategia:** Emakumeak bakearen alde
4. Masa-gizartearen sorrera
5. Ameskeria baten amaiera: 1929ko krisia

6. Historia-laborategia: Zergatik sortzen dira burbuila finantzarioak?

7. Depresio Handia eta New Deal

Laburpena: Nola igaro zen egoera oparotasunetik krisialdira?

Aplikazioa

Historia dokumentuetan: Dokumental bat aztertu | **Kultura mediatikoa:** Kontsumo-gizartea | **Lankidetza-proiektua:** Noiz lortu zuten emakumeek botoa emateko eskubidea?

Ebaluazioa

Ikasi dudaren ebaluazioa | Nire konpetentzien ebaluazioa
Zinekluba | Irakurketa-kluba

8 Totalitarismoen gorakada

182

Hasi gaitzen

Funtsezko galdera: Zergatik desagertu ziren demokrazia asko gerrarteko European? | **Benetako kasu bat ikusi:** Jesse Owens, heroi bat Berlinen | **Lehengotik gaur egungora:** Iraganaren mamuak

Garapena

1. Demokrazien atzerakada European
2. Stalin eta sobietar totalitarismoa
3. Italia faxista
4. Alemaniaren nazifikazioa
5. **Historia-laborategia:** Gazteak doktrinatzeari

6. Historia-laborategia: Errepresio-guneak: gulagetik nazien esparruetara

Laburpena: Zer ezaugarri izan zituzten gerrarteko totalitarismoak?

Aplikazioa

Historia dokumentuetan: Film bat aztertu, testuinguru historikoa aintzat hartuta | **Kultura mediatikoa:** Totalitarismoen ikonografia | **Lankidetza-proiektua:** Jazarritako gutxiengoaren testigantzak

Ebaluazioa

Ikasi dudaren ebaluazioa | Nire konpetentzien ebaluazioa
Zinekluba | Irakurketa-kluba

Hasi gaitzen

Funtsezko galdera: Zergatik ekarri zuten basakeriak eta suntsipenak giza eskubideen ateak irekitzea? | **Benetako kasu bat ikusi:** La Nueve, Granell eta Parisen liberalizazioa | **Lehengotik gaur egungora:** Biztanleria zibila, gerrako biktima nagusia

Garapena

1. Gerraren kausak
2. Nazien erasoaldia
3. Nazien Europa
4. **Historia-laborategia:** Zer jarrera izan zituzten herritarrek nazien okupazioarekiko?
5. Aliatuen aurrera-egitea eta garaipena

6. **Historia-laborategia:** Zergatik bota zituzten bonba atomikoak Japonian?

7. Gerraren ondorioak

Laburpena: Zer bilakaera izan zuen Bigarren Mundu Gerrak?

Aplikazioa

Historia dokumentuetan: Marrazki bat aztertu | **Kultura mediatikoa:** Gerra zuzenean ikus-entzutea | **Lankidetzaproiektua:** Genozidioa eta gizateriaren aurkako krimenak

Ebaluazioa

Ikasi dudanaren ebaluazioa | Nire konpetentzien ebaluazioa
Zinekluba | Irakurketa-kluba

10 Mundua bloketan zatituta

Hasi gaitzen

Funtsezko galdera: Munduko lider izan nahi duten potentzien arteko gerra hotz berri baten atarian dago gaur egun mundua? | **Benetako kasu bat ikusi:** Dalton Trumbo, Hollywoodeko gidoilaria | **Lehengotik gaur egungora:** Espazioaren esplorazioa

Garapena

1. Gerra Hotzaren hastapenak
2. Protagonista berri bat: Txina
3. Gerra Hotzaren garaiko gerra beroak
4. Gizarte kapitalistak
5. **Historia-laborategia:** Eskubide zibilak vs arraza-segregazioa

6. Gizarte komunistak

7. Distentsioaren goren unea eta krisia

8. Bloke sobietarraren gainbehera eta Gerra Hotzaren amaiera

Laburpena: Nola antolatu zuen mundua Gerra Hotzak?

Aplikazioa

Historia dokumentuetan: Margolan bat aztertu | **Iraganaren inpaktua:** Informazio sekretua: James Bondetik ziberespioietara | **Lankidetzaproiektua:** Musika, identitate- eta protesta-elementu gisa

Ebaluazioa

Ikasi dudanaren ebaluazioa | Nire konpetentzien ebaluazioa
Zinekluba | Irakurketa-kluba

11 Deskolonizazioa eta neokolonialismoa

Hasi gaitzen

Funtsezko galdera: Zergatik izan zen beharrezkoa baina ez nahikoa kolonien independentzia politikoa, estatu berrien garapen ekonomiko eta sozialerako? | **Benetako kasu bat ikusi:** Ken Saro-Wiwa, Nigeriako idazle eta aktibista | **Lehengotik gaur egungora:** Independentzia politikotik neokolonialismora

Garapena

1. Deskolonizazioaren kausak
2. Asia: lehenbiziko independentziak
3. Bandungeko Konferentzia eta ez-lerrokatzea
4. Afrikako deskolonizazioa

5. **Historia-laborategia:** Zergatik izan zen Aljeriako Gerra traumatikoa Frantziarentzat?

6. Independentziak eta neokolonialismoa

Laburpena: Zer gertatu zen koloniek 'Nahikoa da!' esan zutenean?

Aplikazioa

Historia dokumentuetan: Mapa bat egin eta aztertu | **Iraganaren inpaktua:** Monumentuen Gerra: heroiak ala bilauak? | **Lankidetzaproiektua:** Komunitateen arteko gatazkak Indiako independentzian

Ebaluazioa

Ikasi dudanaren ebaluazioa | Nire konpetentzien ebaluazioa
Zinekluba | Irakurketa-kluba

12 Europar Batasunaren eraikuntza

Hasi gaitzen

Funtsezko galdera: Zertarako balio du Europar Batasunak? Zure ustez, zer-nolako eragina dute Europar Batasunaren politikek gure eguneroko bizitzan? | **Benetako kasu bat ikusi:** Sofía Corradi, Erasmus programaren bultzatzailea | **Lehengotik gaur egungora:** Europako Ekonomia Erkidegotik Europar Batasunera

Garapena

1. Europar Batasuna eraikitze prozesua
2. Europar Batasunaren funtzionamendua
3. **Historia-laborategia:** Zer dakar gaur egun EBko herritartasuna izateak?

4. Europar Batasunaren proiektua erronka globalen aurrean

5. **Historia-laborategia:** EB ispiluaren aurrean: Atzeraldi Handitik Ukrainara

Laburpena: Nondik dator eta norantz doa Europar Batasuna?

Aplikazioa

Historia dokumentuetan: Gaur egungo gai bati buruzko txosten bat egin | **Memoria historikoa:** EB eta iheslariak (2015-2022) | **Lankidetzaproiektua:** Zer etorkizun du Europar Batasunak?

Ebaluazioa

Ikasi dudanaren ebaluazioa | Nire konpetentzien ebaluazioa
Zinekluba | Irakurketa-kluba

13 Geopolitika gaur egungo munduan

302

Hasi gaitzen

Funtsezko galdera: Zein dira gaur egungo superpotentziak eta nola erabiltzen dute beren boterea nazioarteko ordena berria eratzeko? | **Benetako kasu bat ikusi:** I-11tik birizik ateratakoak | **Lehengotik gaur egungora:** Nolako mundua datorkigu? Unilateral, multilateral, bilateral?

Garapena

1. Estatu Batuak, munduko potentzia nagusia?
2. Txina, munduko lider berria
3. Errusia eta Sobietar Batasunaren osteko gatazkak
4. **Historia-laborategia:** Terrorearen aurkako gerrak

5. Indo-Pazifikoko eskualdea

6. Garapenerako geopolitika: Amerika eta Afrika

Laburpena: Nola erabili dute potentzia handiek nazioartean eragiteko duten indarra azken urteotan?

Aplikazioa

Historia dokumentuetan: Mapetan geoestrategia ulertu | **Kultura mediatikoa:** Nazioarteko iheslarien kanpamentuak | **Lankidetzaproiektua:** Geopolitika, datuen bidez

Ebaluazioa

Ikasi dudaren ebaluazioa | Nire konpetentzien ebaluazioa
Zinekluba | Irakurketa-kluba

14 Gaur egungo erronkak

324

Hasi gaitzen

Funtsezko galdera: Izango zarete gai etorkizunerako aurreikusten diren lanbide-profil eta lan-modu berrietara egokitzeko? | **Benetako kasu bat ikusi:** XXI. mendea, berebiziko eraldaketa | **Lehengotik gaur egungora:** Gizarte-mugimendu zaharrak eta berriak

Garapena

1. Ekosistema teknologikoa
2. Testuinguru sozioekonomiko berria. Herrixka globala
3. **Historia-laborategia:** GJHak eta 2030 Agenda
4. Postmodernismoa eta ideologia alternatiboak
5. **Historia-laborategia:** Oraindik ere behar dira GKEak?

6. Gure planeta hari batean

Laburpena: Zer erronkari egin behar die aurre gure planetak XXI. mendean?

Aplikazioa

Historia dokumentuetan: AMIA analisi bat egin | **Kultura mediatikoa:** Pantailek gidatutako gizartea? | **Lankidetzaproiektua:** Lurreko biztanleen mezua Marte planetara

Ebaluazioa

Ikasi dudaren ebaluazioa | Nire konpetentzien ebaluazioa
Zinekluba | Irakurketa-kluba

15 DOSIERRA | Artea Aro Garaikidean

346

1. Aristokraziaren artea: rokokoia
2. Atzera ere austeritatea: neoklasizismoa
3. Erromantizismoa: sentimenduen gorespena
4. Errealismotik inpresionismora
5. Arkitektura XIX. mendearen bigarren erdian
6. Arkitektura XX. mendean

7. XX. mendeko lehen abangoardiak
8. Gerrarteko artea
9. XX. mendeko bigarren abangoardiak
10. Artearen arloko joera postmodernoak
11. Norantz doa gaur egungo artea?

GLOSARIOA

370

HISTORIA

	HASI GAITEZEN	GARAPENA
1. Iraganak utzitako ondarea: Historiaurretik Aro Modernora	Funtsezko galdera. Zer-nolako garrantzia izan zuten, Espainiak historiarekin bat egiteari dagokionez, Mediterraneoak eta Atlantikoak? Benetako kasu bat ikusi. Hiru enperadore hispaniarrak Lehengotik gaur egungora. Mundu-biratik espazioaren konkistara	Oinarrizko ezagutzak 1. Iberiar penintsulako lehen biztanleak. Paleolitotik Brontze Arora 2. Burdin Aroko kolonizazioak eta herriak (K.a. 800-218) 3. Erromatar Hispania (K.a 218-K.o. 476) 4. Germaniarren inbasioak eta Toledoko Erresuma Bisigodoa (409-711) 5. Musulmanak nagusi Al-Andalusen (VIII.-XI. mendeak) 6. Kristau-erresumen hedapena eta sendotzea (VIII.-XV. mendeak) 7. Estatu modernoaren oinarriak. Errege-erregina Katolikoak 8. XVI. mendeko habsburgotarrak: Karlos I.a eta Filipe II.a 9. XVII. mendea: Inperioaren gainbehera Etorkizunerako erronkak. Las Médulas eta paisaiaren eraldaketa; Esklabotzaren gaitza Emakumeen aztarna. El Mirón de la Ventana
2 ar.		
2. Antzinako Erregimenaren jarraitutasuna eta despotismo ilustratua (1700-1788)	Funtsezko galdera. Norainoko indarra izan zuten Espainian mugimendu ilustratuaren neurriak? Benetako kasu bat ikusi. Herriaren Adiskideen Ekonomia Elkartea Lehengotik gaur egungora. Estatuko aurrekontu orokorrak. 1740tik gaur egun arte	Oinarrizko ezagutzak 1. Espainiako Ondorengotza Gerra (1701-1714) 2. Borboiko etxea eta estatu-eredu berria 3. Nazioarteko harremanak eta inperio koloniala 4. Gizartea eta ekonomia XVIII. mendeko Espainian 5. Mugimendu ilustratua Espainian Etorkizunerako erronkak. Lan duina Emakumeen aztarna. Josefa Amar y Borbón
32 ar.		
3. Gerra eta iraultza liberala (1788-1833)	Funtsezko galdera. Espainian Antzinako Erregimena amaitzea eragin al zuen Frantziako Iraultzak? Benetako kasu bat ikusi. Francisco de Goya, jentilatasuna lau erreinalditan zehar Lehengotik gaur egungora. Emakumeak fanatismoaren eta intrantsigentziaren aurka	Oinarrizko ezagutzak 1. Karlos IV.a (1788-1808) 2. Independentzia Gerra eta Cádizko Gorteak (1808-1814) 3. Fernando VII.a: Seiurteko Absolutista (1814-1820) 4. Hirurteko Liberala (1820-1823) 5. Ameriketako kolonien independentzia 6. Hamarkada Doilorra eta ondorengotza-krisia (1823-1833) Etorkizunerako erronkak. Demokrazia Latinoamerikan Emakumeen aztarna. Emakumeak gerran
58 ar.		
4. Moderatuak eta progresistak (1833-1874)	Funtsezko galdera. Zertan da Espainiako estatuko gaur egungo antolamendu politikoa XIX. mendeko liberalismoaren jarraipena? Benetako kasu bat ikusi. Emakumeak ere hortxe Lehengotik gaur egungora. Ura, eguzkia eta gerra Sebastopolen	Oinarrizko ezagutzak 1. Lehen Karlismaldia (1833-1840) 2. Iraultza liberalaren bilakaera (1833-1843) 3. Hamarkada Moderatua (1844-1854) 4. Biurteko Progresista (1854-1856) 5. Monarkiaren gainbehera (1857-1868) 6. Seiurteko Demokratikoa (1868-1874) Etorkizunerako erronkak. Nazioarteko zuzenbide humanitarioa; Prentsa-askatasuna
84 ar.		
5. Kapitalismorako trantsizioa: nekazaritzaren eta industriaren garapena	Funtsezko galdera. XIX. mendeko ekonomia-erlaketek jarri al zituzten Espainiaren modernizaziorako oinarriak? Benetako kasu bat ikusi. Trenak goitik behera aldatu zuen garraioen mundua Lehengotik gaur egungora. Ekonomia eta kirola	Oinarrizko ezagutzak 1. XIX. mendeko modernizazio demografikoa 2. Nekazaritzaren eraldaketa eskasa 3. Industrializazioaren hastapenak: ehungintza eta siderurgia 4. Trena, meatzaritza eta merkataritza 5. Zerga-erreforma eta estatuaren zorpetzea Etorkizunerako erronkak. Jaiotza-tasaren beherakada Emakumeen aztarna. Bilboko portuko emakumezko zamaletari eta zirkuituak
114 ar.		
6. Landa-giroko gizartetik gizarte-industrialera: gizarte-mugimendu berriak	Funtsezko galdera. Zer gizarte mota eta zer-nolako gizarte-mugimenduak ekarri zituzten industrializazioak eta kapitalismoaren hedapenak? Benetako kasu bat ikusi. Haurren lan makurra Lehengotik gaur egungora. Proletarioen gizartetik Likeen berrira	Oinarrizko ezagutzak 1. Klase-gizartearen eraketa 2. Talde buruzagi berriak 3. Klase xeheak 4. Langile-mugimenduaren jatorria 5. Aurreneko langile-ideologiak eta internazionalismoa Etorkizunerako erronkak. prekarietatearen jatorria
140 ar.		
7. Berrezarritako dinastia: txandaketa eta kazikismoa (1875-1902)	Funtsezko galdera. Nola lortu zuen Berrezarritako sistema politikoa egonkor eta iraunkorra sortzea? Benetako kasu bat ikusi. 98ko Belaunaldia Lehengotik gaur egungora. Pedagogia berri, eskola hobetu	Oinarrizko ezagutzak 1. Borboiko etxearren itzulera 2. Sistemak bazterritutako oposizioa 3. Espainiaren ikuskera pluralista: nazionalismoak eta erregionalismoak 4. Kolonietako gerrak: Kuba eta Filipinak 5. 1898, inperioaren amaiera ekarri zuen krisia Etorkizunerako erronkak. Boto elektronikoa Emakumeen aztarna. Elena Maseras eta Concepción Arenal
166 ar.		

	APLIKAZIOA	EBALUAZIOA	KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK	GJH-AK
Historia-laborategia - Zer ezkututzen dute Atapuercako aztarnategiek? - Zergatik izan zen hain zaila Espainiako Inperioa gobernatzea? Laburpena. Penintsularen bilakaera Historiaurretik Aro Modernora arte	Historia dokumentuetan. Mapa bat aztertu Zinekluba / Irakurketa-kluba. <i>Altamira / Itsasoko katedrala (La catedral del mar)</i>	Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu	- Historia-ondarea - Espainia munduan - Iturri historikoak - Prozesu historikoak - Banakoak eta gizarteak - Aurrerabidea eta jasangarritasuna - Usteak, ideiak eta pentsamoldeak - Zer aldatu den eta zerk dirauen - Memoria kolektiboa - Identitate kolektiboak	
Historia-laborategia - Zergatik matxinatu ziren Esquilacheren aurka? - Zergatik izan zen beharrezkoa nekazaritza-erreforma egitea? Laburpena. XVIII. mendeko Espainia: tradizioa eta erreforma aurrez aurre	Iraganaren inpaktua. Utrechteko Ituna eta Gibraltarko haitza Iturri digitalak. Ensenadaren katastroa Historia dokumentuetan. Erretratu bat aztertu Zinekluba / Irakurketa-kluba. <i>Esquilache / Desberdintasunen aurkako borroka. Mendebaldearen historia XVIII. mendean (La lucha por la desigualdad. Una historia del mundo occidental en el siglo XVIII)</i>	Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu	- Kultura demokratikoa - Banakoak eta gizarteak - Prozesu historikoak - Usteak, ideiak eta pentsamoldeak - Iturri historikoak - Aurrerabidea eta jasangarritasuna - Genero-ikuspegia	
Historia-laborategia Zergatik izan zen bere garairako hain aurreratu 1812ko Konstituzioa? Laburpena. Nola gertatu zen absolutismoaren porrota 1788-1833 aldian?	Memoria historikoa. Nuestra Señora de las Mercedes fragatako altxorari buruzko eztabaida Iturri digitalak. Independentzia Gerra Historia dokumentuetan. Gai bat landu Zinekluba / Irakurketa-kluba. <i>Maizteko odola (Sangre de Mayo) / Suminezko egun bat (Un día de colera)</i>	Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu	- Prozesu historikoak - Kultura demokratikoa - Historia-ondarea - Identitate kolektiboak - Usteak, ideiak eta pentsamoldeak - Aurrerabidea eta jasangarritasuna - Iturri historikoak - Banakoak eta gizarteak - Zer aldatu den eta zerk dirauen	
Historia-laborategia Esklaboak eta azukrea Kuban Laburpena. XIX. mendeko zer aldaketa ekonomikok abiarazi zuten Espainiako modernizazio-prozesua?	Kultura mediatikoa. Zer ondorio eragin ditzakete albiste faltsuek (fake news)? Iturri digitalak. Umore grafikoa eta kritika politikoa Historia dokumentuetan. Karikatura bat aztertu Zinekluba / Irakurketa-kluba. <i>Eskrima-maisua (El maestro de esgrima) / Mendizábal</i>	Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu	- Prozesu historikoak - Kultura demokratikoa - Usteak, ideiak eta pentsamoldeak - Zer aldatu den eta zerk dirauen - Iturri historikoak	
Historia-laborategia Esklaboak eta azukrea Kuban. Laburpena. XIX. mendeko zer aldaketa ekonomikok abiarazi zuten Espainiako modernizazio-prozesua?	Kultura mediatikoa. Telegramatik Whattsappera Iturri digitalak. Giza Ekologiaren Museo Birtuala Historia dokumentuetan. Datu-taula bat edo grafiko bat aztertu Zinekluba / Irakurketa-kluba. <i>Urrearen sukarra (La fiebre del oro) / Azucre</i>	Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu	- Aurrerabidea eta jasangarritasuna - Banakoak eta gizarteak - Zer aldatu den eta zerk dirauen - Prozesu historikoak - Usteak, ideiak eta pentsamoldeak - Genero-ikuspegia - Historia-ondarea - Iturri historikoak	
Historia-laborategia - Zer-nolako lan-baldintzak zituzten langileek? - Emakumeen protagonismoa XIX. mendean Laburpena. Zer ideiak eta zer gizarte-mugimenduk egin zuten bestelako gizarte baten alde?	Memoria historikoa. Hezkuntzan aurrera, mantso-mantso Iturri digitalak. XIX. mendeko gizarte artearen bidez Historia dokumentuetan. Margolan bat interpretatu, dokumentu historikoa den aldetik Zinekluba / Irakurketa-kluba. <i>Ulloaren jauretxea (Los pazos de Ulloa) / Errukia (Misericordia)</i>	Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu	- Zer aldatu den eta zerk dirauen - Banakoak eta gizarteak - Kultura demokratikoa - Iturri historikoak - Prozesu historikoak - Usteak, ideiak eta pentsamoldeak - Genero-ikuspegia - Historia-ondarea	
Historia-laborategia - Nola lortzen zuen gobernuak hauteskundeak beti irabaztea? - Zer egin Kubako matxinadari aurre egiteko? Laburpena. Zer aldatu zen Berrezarkuntza garaiko Espainian 1876-1898 aldian?	Kultura mediatikoa. Remember the Maine! Prentsa horia eta gerra-deklarazioa Iturri digitalak. Konstituzionalismoaren mendea Historia dokumentuetan. Testu baten iruzkina egin Zinekluba / Irakurketa-kluba. <i>Behiak (Vacas) / Nik emango dut gerraren berri (Yo pondré la guerra)</i>	Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu	- Prozesu historikoak - Zer aldatu den eta zerk dirauen - Banakoak eta gizarteak - Iturri historikoak - Kultura demokratikoa - Usteak, ideiak eta pentsamoldeak - Genero-ikuspegia - Identitate kolektiboak - Espainia munduan - Historia-ondarea - Memoria kolektiboa	

	HASI GAITEZEN	GARAPENA
8. Demokratizazio politiko eta sozialaren aurkako erresistentziak (1902-1931) 194 ar.	Funtsezko galdera. Zer faktorek galarazi zuten, Alfonsito XIII.aren erreinaldian, Berrezarkuntzaren sistema demokratikoki modernizatzea? Benetako kasu bat ikusi. Kapelagabeak Lehengotik gaur egungora. Gerraren joko zikina: Rif-etik Khan Shaykhun-era	Oinarrizko ezagutzak 1. Erreformismo kontserbadorea eta Aste Tragikoa 2. Erreformismo liberala eta Lehen Mundu Gerraren inpaktua 3. Nazionalismoen bilakaera 4. Langile-mugimenduen gorakada eta 1917ko krisia 5. Sistema parlamentarioaren amaiera (1918-1921) 6. Primo de Riveraren diktadura (1923-1931) Etorkizunerako erronkak. Zergatik ditugu 8 orduko lanaldiak? Emakumeen azterna. Emakumeak Rifeko Gerraren aurka
9. Espainiako gizartearen modernizazioa (1900-1930) 222 ar.	Funtsezko galdera. Zer zailtasun eta lorpen izan zituen Espainiako ekonomia eta gizartearen modernizatzeko prozesuak? Benetako kasu bat ikusi. Santiago Ramón y Cajal eta Espainiako zientzia Lehengotik gaur egungora. 1918ko Espainiako gripetik COVID-19ra	Oinarrizko ezagutzak 1. Aldaketa demografikoa 2. Ekonomiaren modernizazioa 3. Estatuaren esku-hartze gero eta handiagoa 4. Masa-gizarte baterantz 5. XX. mendeko emakume berriak Etorkizunerako erronkak. Paperezko postaren amaiera? Emakumeen azterna. Lehen emakume kazetariak
10. II. Errepublikaren proiektu erreformista (1931-1936) 246 ar.	Funtsezko galdera. Zergatik ez zuen iraun Bigarren Errepublikaren proiektu demokratiko eta erreformista? Benetako kasu bat ikusi. Diego Martínez Barrio, Espainia liberal, demokratiko eta tolerantetaren ideala Lehengotik gaur egungora. Autonomien estatua: Bigarren Errepublikatik gaur egun arte	Oinarrizko ezagutzak 1. Errepublikaren etorrera 2. Erreformismo errepublikano-sozialista (1931-1933) 3. 1933: bidegurutze errepublikanoa 4. Errepublikaren zuzenketa kontserbadorea (1934-1935) 5. Fronte Popularra (1936ko otsaila-uztaila) Etorkizunerako erronkak. Errepublikaren kanpo-ekintza Emakumeen azterna. Lehen emakume diputatuak
11. Demokraziaren aurkako kolpea: Gerra Zibila (1936-1939) 272 ar.	Funtsezko galdera. Zergatik izan zen Espainiako Gerra Zibila Bigarren Mundu Gerraren atarikoa? Benetako kasu bat ikusi. Gernika lanaren itzulera, 40 urteko erbestealdiaren ostean Lehengotik gaur egungora. Biztanle zibil babesgabeen aurkako indarkeria	Oinarrizko ezagutzak 1. Gerraren kausak 2. Errepublika gerran (I): 1936ko iraultzatik 1937ko maiatzera 3. Errepublika gerran (II): 1937ko maiatzetik 1939ko porrotera 4. Zona matxinatua: estatu totalitario baten eraketa Etorkizunerako erronkak. Errefuxiatuak Emakumeen azterna. Emakume milizianoak; Marina Ginestà
12. Frankismoa: gerraoste luze bat (1939-1959) 298 ar.	Funtsezko galdera. Zergatik ez zuen Gerra Zibilaren amaierak bakea ekarri, baizik eta gerraoste luze eta latz bat? Benetako kasu bat ikusi. Manuel Cortés Quero Lehengotik gaur egungora. Errazionamendu-eta gose-ilarak	Oinarrizko ezagutzak 1. Diktaduraren oinarriak 2. Erregimen frankista sendotzea 3. Gose-urteak 4. Erresistentzia antifaxista eta gizarte-gatazkek 5. 50eko hamarkada: urte giltzarriak Etorkizunerako erronkak. Ustelkeria, diktadura eta demokrazia Emakumeen azterna. Hamahiru Arrosak
13. Frankismoaren garapena eta krisia (1960-1975) 322 ar.	Funtsezko galdera. Zergatik sortu zuten ekonomia-hazkundeak eragindako gizarte-aldaketek frankismoaren aurkako giroa? Benetako kasu bat ikusi. Enrique Ruano, antifrunkismoaren memoria Lehengotik gaur egungora. SEAT 600etik auto elektrikora	Oinarrizko ezagutzak 1. Liberalizazio ekonomikoa eta desarrollismoa 2. Eredu desarrollistaren ahultasuna 3. Gizartearen aldatu eta aldatu 4. Demokratizaziorik gabeko erreformismoa 5. Gizarte-mugimendu berriak eta antifrunkismoa 6. Frankismoaren krisia eta agonia Etorkizunerako erronkak. Barrakismoa eta etxebizitza-eskubidea; Tortura Emakumeen azterna. Emakume feminista eta antifrunkistak
14. Demokraziaren konkista eta sendotzea 348 ar.	Funtsezko galdera. Zenbaterainoko eragina izan dute Espainiako demokrazian trantsizioak eta EBn sartu izanak? Benetako kasu bat ikusi. Open Arms, itsasoan bizitzak salbatzen Lehengotik gaur egungora. Langabezia, Espainiako ekonomiaren gaitz kronikoa?	Oinarrizko ezagutzak 1. Trantsizioa: erreforma ala itunpeko haustura? 2. Demokrazia berriaren oinarriak 3. Demokrazia martxan jartzeko aldia (1979-1982) 4. Bipartidismoa nagusi (1982-2007) 5. Erreformak, krisiak eta tirabirak (2004-2022) Emakumeen azterna. M-8a
Espainia Europan eta munduan	347 ar.	
Artea eta kultura Espainian	384 ar.	
Glosarioa	396 ar.	

	APLIKAZIOA	EBALUAZIOA	KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK	GJH-AK
Historia-laborategia 1917ko krisiak estatusunean jarri al zuen Berrezarkuntzaren sistema? Laburpena. Zer faktorek galarazi zuten, Alfonsito XIII.aren erreinaldian, Berrezarkuntzaren sistema demokratikoki modernizatzea?	Iraganaren inpaktuak. Espainia zen arazoa, eta Europa, konponbidea? Iturri digitalak. Prentsa grafikoa eta fotokazetaritza Historia dokumentuetan. Film bat aztertu, testuinguru historikoa aintzat hartuta Zinekluba / Irakurketa-kluba. <i>Cuencako krimena (El crimen de Cuenca) / Gutararren izena (El nombre de los nuestros)</i>	Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu	- Identitate kolektiboak - Iturri historikoak - Prozesu historikoak - Zer aldatu den eta zerk dirauen - Genero-ikuspegia - Usteak, ideiak eta pentsamoldeak - Banakoak eta gizarteak - Memoria kolektiboa - Kultura demokratikoa - Historia-ondarea	
Historia-laborategia Zer aisialdi forma nagusitu ziren mende berria hasiaz batera? Laburpena. Zer-nolako mugak eta lorpenak izan zituen modernizazio-prozesuak?	Memoria historikoa. Museo handien sorrera Iturri digitalak. Meatzaritza gogoan Historia dokumentuetan. Ekonomia-mapa bat aztertu Zinekluba / Irakurketa-kluba. <i>Jarrapellejos / Emakume modernoa eta haren eskubideak (La mujer moderna y sus derechos)</i>	Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu	- Espainia munduan - Banakoak eta gizarteak - Identitate kolektiboak - Prozesu historikoak - Kultura demokratikoa - Zer aldatu den eta zerk dirauen - Usteak, ideiak eta pentsamoldeak - Genero-ikuspegia - Iturri historikoak	
Historia-laborategia Emakumeak, Errepublikako herritar berriak Laburpena. Bigarren Errepublikak porrot egin zuen, ala porrot eginarazi zioten?	Memoria historikoa. Bigarren Errepublika gogoan Iturri digitalak. Eztabaidak Diputatuen Kongresuan Historia dokumentuetan. Hauteskunde-kartelak aztertu Zinekluba / Irakurketa-kluba. <i>Tximelethen mingaina (La lengua de las mariposas) / Bidaia krimena gertatu zen herrira (Viaje a la aldea del crimen)</i>	Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu	- Banakoak eta gizarteak - Identitate kolektiboak - Prozesu historikoak - Usteak, ideiak eta pentsamoldeak - Kultura demokratikoa - Genero-ikuspegia - Iturri historikoak	
Historia-laborategia - Zer ekarri zuen gatazka nazioarteko bihurtzeak? - Indarkeria atzealdeetan Laburpena. Gerra Zibilearen nondik norakoak	Kultura mediatikoa. Uhinetakoa gudua: irratia Iturri digitalak. Exodo handiaren diaspora Historia dokumentuetan. Argazki bat aztertu Zinekluba / Irakurketa-kluba. <i>Gerrak iraun bitartean (Mientras dure la guerra) / Espainiako Gerra Zibila (La Guerra Civil española)</i>	Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu	- Prozesu historikoak - Banakoak eta gizarteak - Memoria kolektiboa - Identitate kolektiboak - Iturri historikoak - Espainia munduan - Genero-ikuspegia - Usteak, ideiak eta pentsamoldeak	
Historia-laborategia - Zer-nolako ondorioak izan zituen Espainian Bigarren Mundu Gerrak? - Garaipenaren inposizioa: doktrinamendua eta kontrol soziala Laburpena. 20 urteko gerraostea?	Memoria historikoa. Gerra Zibileko hobi handiena Iturri digitalak. NO-DOa, albisteak propaganda gisa Historia dokumentuetan. Film bat aztertu Zinekluba / Irakurketa-kluba. <i>Ahotsa lo (La voz dormida) / Frankismoko haur galduak (Los niños perdidos del franquismo)</i>	Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu	- Banakoak eta gizarteak - Zer aldatu den eta zerk dirauen - Identitate kolektiboak - Usteak, ideiak eta pentsamoldeak - Prozesu historikoak - Iturri historikoak - Memoria kolektiboa - Espainia munduan	
Historia-laborategia ekazari-exodoa eta hirien hazkundea Laburpena. Zer-nolako eragina izan zuen ekonomia- eta gizarte-garapenak diktaduraren krisian?	Kultura mediatikoa. Umorea: borroka demokratikorako arma Iturri digitalak. Abangoardiako artea Historia dokumentuetan. Prentsa klandestinoa aztertu Zinekluba / Irakurketa-kluba. <i>Bizitzea erraza da begiak itxita (Vivir es fácil con los ojos cerrados) / Irakatsi ziguten historia (La historia que nos enseñaron)</i>	Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu	- Banakoak eta gizarteak - Zer aldatu den eta zerk dirauen - Prozesu historikoak - Iturri historikoak - Identitate kolektiboak - Memoria kolektiboa - Genero-ikuspegia - Historia-ondarea	
Historia-laborategia Zein dira gizonen eta emakumeen arteko desberdintasun nagusiak? Laburpena. Zer-nolako eragina izan zuten trantsizioak eta globalizazioak Espainiako demokrazian?	Memoria historikoa. "Nunca más!": ez dadila sekula berriz gertatu! Iturri digitalak. Informazio bila Interneten: sare sozialak eta podcastak Historia dokumentuetan. Grafikoa aztertu eta lotu Zinekluba / Irakurketa-kluba. <i>Ondorenean... (Después de...) / Madrild erori zenekoa (La caída de Madrid)</i>	Ezagutzak eta konpetentziak - Dokumentuak lotu - Unibertsitatera Sartzeko Proba prestatu	- Identitate kolektiboak - Zer aldatu den eta zerk dirauen - Prozesu historikoak - Banakoak eta gizarteak - Kultura demokratikoa - Memoria kolektiboa - Usteak, ideiak eta pentsamoldeak - Espainia munduan - Genero-ikuspegia - Iturri historikoak	

HISTORIA DEL ARTE

		DESARROLLAMOS	
		Saberes	
1. Aproximación a la historia del arte pág. 2	1. ¿Qué es el arte?	4. El lugar de la obra	
	2. Evolución del concepto y significado del arte	5. Las tipologías artísticas	
	3. Estilo y periodización	6. El análisis de la obra de arte: urbanismo y arquitectura	
2. Arte: forma y función pág. 40	1. Las funciones del arte	2. Arte mecenazgo y coleccionismo	
3. Dimensión individual y social del arte pág. 54	1. Artista y sociedad	3. Arte e identidad colectiva	
	2. Arte e identidad individual	4. La mujer en el arte	
4. Espacio, naturaleza y ciudad pág. 66	1. Arte y realidad	3. La naturaleza como tema	
	2. Representación y perspectiva	4. Urbanismo, ciudad y naturaleza	

	EMPEZAMOS	DESARROLLAMOS	
	Mapa	Saberes	
5. Arte prehistórico pág. 82	Las culturas prehistóricas	1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. La pintura rupestre 4. La escultura y el arte mueble	5. La arquitectura megalítica 6. La cerámica 7. La edad de los metales
6. Arte del Próximo Oriente y Egipto pág. 92	Próximo Oriente y Egipto	1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. Mesopotamia 4. El arte de la Persia aqueménida 5. El arte fenicio 6. Características del arte egipcio	7. La arquitectura: tumbas y templos 8. El hieratismo de la escultura egipcia 9. La pintura egipcia: un arte funerario 10. Artes decorativas y suntuarias
7. Arte clásico: Grecia pág. 110	El territorio de la antigua Grecia	1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. Antecedentes: el arte cretomicénico 4. Características generales del arte griego 5. Urbanismo: la construcción de la democracia	6. Arquitectura: el orden y la razón 7. Escultura: un ideal de belleza 8. Cerámica: el testimonio pictórico 9. El mosaico: una técnica nueva
8. Arte clásico: Roma pág. 128	El Imperio romano	1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. El arte etrusco como antecedente 4. Características generales del arte romano 5. Urbanismo y arquitectura: la homogeneización del imperio	6. Realismo e idealismo de la escultura romana 7. La decoración pictórica 8. El detallismo del mosaico romano 9. Arte paleocristiano o tardorromano
9. Arte bizantino pág. 152	El Imperio bizantino	1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. Características generales	4. Arquitectura: la basílica bizantina 5. El delicado trabajo del marfil 6. La riqueza decorativa del mosaico y la pintura
10. Arte islámico y arte mudéjar pág. 162	La expansión del islam	1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. Características generales	4. Las características de la arquitectura islámica 5. El arte mudéjar 6. La diversidad de la arquitectura mudéjar
11. Arte prerrománico pág. 174	Europa, siglos VIII a XII	1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. Características generales 4. El Prerrománico europeo	5. El arte visigótico 6. El arte asturiano 7. El arte mozárabe
12. Arte románico pág. 186	El Camino de Santiago	1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. Características generales	4. La arquitectura al servicio de Dios 5. Las imágenes de la escultura 6. La pintura como imagen sagrada

			COMPETENCIAS ESPECÍFICAS	ODS
7. El análisis de la obra de arte: escultura y pintura 8. Modelos, influencias y préstamos en el arte 9. Culturas del mundo y arte contemporáneo			c1 y c2	
3. Arte e industria			c3 y c6	
5. La mujer como artista			c5, c7 y c8	
5. El arte como patrimonio 6. El mercado del arte			c1 y c6	
CONSOLIDAMOS			COMPETENCIAS ESPECÍFICAS	ODS
Fichas impresas	Fichas digitales			
F 5.1 Pinturas de la cueva de Altamira F 5.2 Cacería de ciervos	F 5.3 Stonehenge F 5.4 Cueva de Menga F 5.5 Venus de Willendorf F 5.6 Bicha de Balazote	F 5.7 Conjunto escultórico de Porcuna F 5.8 Dama de Elche F 5.9 Dama de Baza	c1, c2, c3, c5, c6, c7 y c8	
F 6.1 Pirámides de Gizeh	F 6.2 Templo de Luxor F 6.3 Escriba sentado F 6.4 Toros alados F 6.5 Leona herida		c1, c2, c3, c5, c6, y c8	
F 7.1 Partenón F 7.2 Kouros y Kore F 7.3 Doríforo	F 7.4 Erecteion F 7.5 Atenea Niké F 7.6 Teatro de Epidauro F 7.7 El Auriga de Delfos F 7.8 Discóbolo F 7.9 Metopa 27 del Partenón F 7.10 Victoria de Samotracia F 7.11 Venus de Milo	F 7.12 Altar de Zeus en Pérgamo F 7.13 Guerreros de Riace F 7.14 Atenea pacificadora F 7.15 Hermes con el niño Dioniso F 7.16 Apoxiómeno F 7.17 Friso del Altar de Zeus en Pérgamo F 7.18 Laocoonte y sus hijos	c1, c2, c3, c4, c5, c6, c7 y c8	
F 8.1 Maison Carrée F 8.2 Panteón de Roma F 8.3 Coliseo o Anfiteatro Flavio F 8.4 Arco de Tito F 8.5 Teatro romano de Mérida F 8.6 Augusto de Prima Porta	F 8.7 Acueducto romano de Segovia F 8.8 Basílica de Majencio y Constantino F 8.9 Columna Trajana F 8.10 Casa del poeta trágico de Pompeya F 8.11 Puente de Alcántara F 8.12 Ciudad de Itálica F 8.13 Ciudad de Baelo Cláudia	F 8.14 Acueducto de la Ferreras F 8.15 Sarcófago de los esposos F 8.16 Ara Pacis Augustae F 8.17 Escultura ecuestre de Marco Aurelio F 8.18 Relieves del arco de Tito	c1, c2, c3, c4, c5, c6, c7 y c8	
F 9.1 Santa Sofía de Constantinopla	F 9.2 Mosaico de Teodora F 9.3 Mosaicos del ábside de la catedral de Monreale F 9.4 La Déesis		c1, c5 y c6	
F 10.1 Mezquita de Córdoba	F 10.2 Palacio de la Aljafería F 10.3 La Giralda F 10.4 La Alhambra		c1, c2, c3 y c6	
F 11.1 Iglesia de Santa María del Naranco	F 11.2 Baptisterio de la basílica de Vega de Mar F 11.3 Iglesia de San Pedro de la Nave F 11.4 Iglesia de San Miguel de la Escalada F 11.5 Sarcófago paleocristiano de Écija		c1, c4 y c6	
F 12.1 Catedral de Santiago de Compostela F 12.2 Pórtico de la Gloria F 12.3 La duda de Santo Tomás F 12.4 Anunciación a los pastores	F 12.5 Iglesia de San Vicente de Cardona F 12.6 Iglesia San Martín de Tours de Frómista F 12.7 Tímpano de la iglesia de Santa Fe de Conques F 12.8 La última cena. Claustro de San Juan de la Peña F 12.9 Majestad Batlló F 12.10 Frescos del ábside de San Clemente de Tahull F 12.11 La Seo vieja de Lérida	F 12.12 Iglesia de la Santa Cruz F 12.13 Portada de San Pedro de Moissac F 12.14 Portada de Santa María de Ripoll F 12.15 Virgen de Montserrat F 12.16 Virgen de Santa María de Veciana F 12.17 Frontal de Santa María de Avià F 12.18 Tapiz de la creación	c1, c2, c5 y c6	

	EMPEZAMOS	DESARROLLAMOS	
	Mapa	Saberes	Fichas impresas
13. El arte gótico pág. 202	Expansión del arte gótico	1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. Características generales 4. La arquitectura 5. La humanización de la escultura 6. La diversidad pictórica	F 13.1 Catedral de León F 13.2 Capilla de los Scrovegni o dell'Arena F 13.3 Retablo mayor de la cartuja de Miraflores F 13.4 El matrimonio Arnolfini F 13.5 El descendimiento de la cruz F 13.6 El jardín de las delicias
14. Arte renacentista pág. 222	Expansión del arte renacentista	1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. Características generales 4. Urbanismo y arquitectura 5. España: entre lo ornamental y lo purista 6. La escultura: del Clasicismo al Manierismo 7. La pintura: de la norma a la antinorma 8. La pintura renacentista en España	F 14.1 Iglesia de San Lorenzo F 14.2 Villa Capra (la Rotonda) F 14.3 David de Donatello F 14.4 David de Miguel Ángel F 14.5 El rapto de las sabinas F 14.6 Trinidad F 14.7 Virgen de las Rocas F 14.8 La escuela de Atenas F 14.9 Bóveda de la Capilla Sixtina y Juicio Final F 14.10 Autorretrato con caballete F 14.11 El lavatorio F 14.12 El entierro del señor de Orgaz
15. Arte barroco y rococó pág. 254	Expansión del arte barroco y rococó	1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. Características generales 4. Barroco: urbanismo y arquitectura 5. El movimiento: un nuevo concepto escultórico 6. La pintura: del naturalismo al Rococó 7. El siglo de oro de la pintura española	F 15.1 San Carlo alle Quattro Fontane F 15.2 Éxtasis de Santa Teresa F 15.3 La dormición de la Virgen F 15.4 Judit y Holofernes F 15.5 La lección de anatomía del Dr. Nicolaes Tulp F 15.6 El martirio de San Felipe F 15.7 Las Meninas F 15.8 Alegoría de la pintura F 15.9 Niños jugando a dados F 15.10 Las tres gracias F 15.11 El columpio
16. Neoclasicismo y Romanticismo pág. 288	Europa en el siglo XIX	1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. Neoclasicismo: características generales 4. Un retorno a los modelos arquitectónicos de la antigüedad clásica. 5. La idealización de la escultura clásica 6. El orden y la frialdad de la pintura neoclásica 7. El Romanticismo: características generales 8. La pintura romántica	F 16.1 Iglesia de La Madeleine F 16.2 Eros y Psique F 16.3 Autorretrato con gorro de paja F 16.4 El juramento de los Horacios F 16.5 El 3 de mayo en Madrid F 16.6 El carro de heno F 16.7 La libertad guiando al pueblo
17. Del Realismo al Modernismo pág. 308		1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. El urbanismo: entre la realidad y la utopía 4. La arquitectura: recuperación del pasado y nuevos materiales 5. La escultura 6. Tendencias e «ismos» pictóricos 7. El Modernismo	F 17.1 Auditorio de Chicago F 17.2 El pensador F 17.3 Lluvia, vapor y velocidad F 17.4 Un entierro en Ornans F 17.5 Almuerzo campestre F 17.6 Sol naciente. Impresión F 17.7 La noche estrellada F 17.8 Los jugadores de cartas
18. Primeras Vanguardias pág. 336		1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. Características generales 4. La arquitectura 5. Las primeras vanguardias artísticas (1905-1945) 6. Maestros españoles de vanguardia 7. Vanguardismo en Latinoamérica y en Estados Unidos	F 18.1 La Villa Saboya F 18.2 Formas únicas de continuidad en el espacio F 18.3 Guernica F 18.4 La persistencia de la memoria F 18.5 Mujer y pájaro a la luz de la luna
19. Arte de la segunda mitad del siglo XX pág. 358		1. Referentes históricos 2. Localización y evolución artística 3. Características generales 4. Del Funcionalismo a la arquitectura de autor 5. Segundas Vanguardias artísticas 6. Escultura	F 19.1 Museo Guggenheim F 19.2 Elogio del agua F 19.3 Maman F 19.4 Estudio del retrato de Inocencio X de Velázquez F 19.5 El marxismo dará salud a los enfermos F 19.6 Díptico Marilyn
20. El hecho artístico en el siglo XXI pág. 382		1. Referentes históricos 2. Localización artística 3. Características generales 4. La interdisciplinariedad creativa 5. El arte y el compromiso social: activismo y ecologismo 6. Las últimas tendencias arquitectónicas 7. La fotografía 8. El cine y la televisión: la tecnología digital 9. El videoarte	F 20.1 Pabellón-puente de la Expo de Zaragoza F 20.2 Recordando

CONSOLIDAMOS			COMPETENCIAS ESPECÍFICAS	ODS
Fichas digitales				
F 13.7 Sainte-Chapelle F 13.8 Catedral de Reims F 13.9 Interior de la catedral de Barcelona F 13.10 Monasterio de San Juan de los Reyes F 13.11 Anunciación y Visitación de la catedral de Reims	F 13.12 Tímpano de la Puerta del Sarmental F 13.13 La huida a Egipto F 13.14 Catedral de Notre-Dame de Chartres F 13.15 Monasterio de Poblet F 13.16 Basílica de Santa María del Mar F 13.17 Lonja de Valencia o de la Seda F 13.18 Virgen de Sallent de Sanaüja	F 13.19 Retablo del Espíritu Santo F 13.20 Pozo de Moisés F 13.21 Virgen dels Consellers	c1, c2, c5, c6 y c7	
F 14.13 Cúpula de Santa Maria del Fiore F 14.14 Palacio Medici-Riccardi F 14.15 Fachada de Santa Maria Novella F 14.16 Fachada de la Universidad de Salamanca F 14.17 Palacio de Carlos V F 14.18 Cúpula de San Pedro del Vaticano F 14.19 Monasterio de El Escorial F 14.20 Il Gesù F 14.21 Sacristía Nueva y tumbas mediceas F 14.22 Puerta del Paraíso	F 14.23 Monumento ecuestre al condottiero Gattamelata F 14.24 Piedad F 14.25 Moisés F 14.26 Santo Entierro F 14.27 El tributo de la moneda F 14.28 Anunciación F 14.29 Madonna de Senigallia F 14.30 Última cena o Cenacolo F 14.31 La Gioconda o Mona Lisa F 14.32 Palacio Rucellai F 14.33 San Pietro in Montorio F 14.35 Catedral de Granada F 14.36 Santa capilla de El Salvador F 14.37 Sacrificio de Isaac	F 14.38 Retrato ecuestre de Carles V en Mühlberg F 14.39 Venus de Urbino F 14.40 La tempestad F 14.41 Bodas de Canaán F 14.42 El caballero de la mano en el pecho F 14.43 El Expolio F 14.44 La adoración de los pastores F 14.45 La Santa Liga F 14.46 Martiro de San Mauricio y de sus mil mártires F 14.47 El nacimiento de Venus F 14.48 Dánae	c1, c2, c3, c4, c5, c6, c7 y c8	
F 15.12 Plaza Mayor de Madrid F 15.13 Palacio de Versalles F 15.14 Fachada y columnata de San Pedro del Vaticano F 15.15 Retablo de San Esteban F 15.16 Fachada del Obradoiro F 15.17 Piedad F 15.18 Apolo y Dafne F 15.19 Inmaculada Concepción F 15.20 Magdalena penitente	F 15.21 Triunfo de Baco y Ariadna F 15.22 Vocación de san Mateo F 15.23 Los borrachos o El triunfo de Baco F 15.24 La fragua de Vulcano F 15.25 Las lanzas o La rendición de Breda F 15.26 El príncipe Baltasar Carlos, a caballo F 15.27 La ronda de noche F 15.28 El patizambo F 15.29 La Sagrada Familia del pajarito F 15.30 Las hiladeras o La fábula de Aracne F 15.31 Retablo mayor de la iglesia de San Miguel F 15.32 Real Hospicio del Ave María	F 15.33 Fachada del Obradoiro F 15.34 David F 15.35 Oración en el huerto F 15.36 Adoración del nombre de Jesús F 15.37 Adoración de los magos F 15.38 El jardín del amor F 15.39 El sueño de Jacob F 15.40 Naturaleza muerta de cacharros F 15.41 El aguador de Sevilla F 15.42 La Inmaculada de El Escorial F 15.43 Los niños de la concha F 15.44 El rapto de las Sabinas	c1, c2, c3, c4, c5, c6, c7 y c8	
F 16.8 Palacio Real F 16.9 Panteón F 16.10 Museo del Prado F 16.11 Trascoro de la catedral de la Encarnación F 16.12 Paulina Bonaparte F 16.13 La muerte de Marat F 16.14 El quitasol	F 16.15 La familia de Carlos IV F 16.16 Desastre n.º15, Y no hay remedio F 16.17 El 2 de mayo de 1808 en Madrid F 16.18 La balsa de la Medusa F 16.19 Saturno devorando a su hijo F 16.20 La muerte de Sardanápalo F 16.21 La lechera de Burdeos	F 16.22 Cristóbal Colon en el convento de La Rábida F 16.23 El baño turco	c1, c2, c3, c4, c5, c6, c7 y c8	
F 17.9 Houses of Parliament F 17.10 Sagrada Familia F 17.11 Torre Eiffel F 17.12 Almacenes Carson F 17.12 Palau de la Música Catalana F 17.14 La Pedrera F 17.15 Los burgueses de Calais F 17.16 Los primeros fríos	F 17.17 El ángelus F 17.18 La vicaría F 17.19 Una tarde de domingo en la Grande Jatte F 17.20 Le moulin de la Galette F 17.21 Visión después del sermón F 17.22 La catedral de Ruán F 17.23 Naranjas y manzanas	F 17.24 El segador F 17.25 Hoy no iremos al mercado /Ta Matete F 17.26 Andalucía. El encierro F 17.27 Boulevard du Temple F 17.28 Salida de los obreros de la fábrica F 17.29 Banqueta de fumar	c1, c2, c3, c4, c5, c6, c7 y c8	
F 18.6 Escuela de la Bauhaus F 18.7 Casa Kaufmann o casa de la Cascada F 18.8 Pabellón alemán F 18.9 Mademoiselle Pogany I F 18.10 La fuente F 18.11 El profeta F 18.12 Mujer ante el espejo F 18.13 Figura reclinada F 18.14 Langosta, nasa y cola de pez F 18.15 El grito	F 18.16 La alegría de vivir F 18.17 Elogio del agua F 18.18 Noche de luna F 18.19 Las señoritas de Aviñón F 18.20 La ciudad que emerge F 18.21 Lírica F 18.22 Retrato de Ambroise Vollard F 18.23 Naturaleza muerta con silla de rejilla F 18.24 La calle F 18.25 Cuadrado negro F 18.26 Sobre blanco II F 18.27 El carnaval del arlequín	F 18.28 Composición II en rojo, amarillo y azul F 18.29 La llave de los campos F 18.30 L.H.O.O.Q. (La Gioconda) F 18.31 El elefante de las Célebes F 18.32 El juego lúgubre F 18.33 La raya verde F 18.34 La habitación roja F 18.35 Paisaje en el Estaque F 18.36 Composición IV F 18.37 Metrópolis	c1, c2, c3, c4, c5, c6, c7 y c8	
F 19.7 Unidad de habitación F 19.8 Seagram Building F 19.9 Sydney Opera House F 19.10 Centre Pompidou F 19.11 AT&T Building F 19.12 Museo Guggenheim de Bilbao F 19.13 Una y tres sillas F 19.14 Equivalente VIII	F 19.15 Iglú con árbol F 19.16 Uno F 19.17 Pintura F 19.18 Grito n.º 7 F 19.19 Ctesiphon I F 19.20 Vega 200 F 19.21 La Gran Vía de Madrid F 19.22 Rebelde sin causa F 19.23 We can do it	F 19.24 Cuadro negro F 19.25 LHOQQ (La Gioconda) F 19.26 Batman F 19.27 Sopa Campbell's F 19.28 Madre migrante F 19.29 Sergeant Pepper F 19.30 El ladrón de bicicletas F 19.31 Picasso en la Californie F 19.32 La Guerra de las Galaxias	c1, c2, c3, c4, c5, c6, c7 y c8	
F 20.3 El quinteto de los atónitos F 20.4 El laberinto del fauno F 20.5 Refugiados kosovares. Macedonia			c1, c2, c3, c4, c5, c6, c7 y c8	

4. Gaur egungo gaiak ikasgela

Ikaskuntza-**testuingurua** da gaur egungo hezkuntzaren espiritua, eta **errealitatearekin eta XXI. mendeko erronkekin lotutako materialak** behar dira horretarako.

Vicenc Vivesek egunetik egunera eguneratzen den proiektu dinamiko bat eskaintzen du. Gure irakasleentzako zerbitzu bat da, eta aukera emango dizu **gaur egungo gaiak aprobetxatzeko eta ikaskuntza-aukera bilakatzeko**.

Gaur egungo albisteak modu erakargarrian, entretenigarrian eta desberdinean lantzen lagunduko dizugu, **ikasgela** **jarduera didaktikoen bitartez**. **Jarduera horiek lotura izango dute konpetentzia espezifikoekin eta dagozkien jakintzekin**.

Landuko ditugun materialak **4 eduki-bloketan** antolatuko dira:

Kultura

Hizkuntza
Literatura
Artea
Humanitateak

Gizartea

Geografia
Historia
Ekonomia

Zientzia eta Teknologia

Biologia eta Geologia
Fisika eta Kimika
Teknologia

2030 Agenda

Ingurumena
Jasangarritasuna
Genero-berdintasuna

Sartu irakaslearen Motxila digitalean

eta proiektuko material
guztiak eta arlo
bakoitzerako **edukien**
aurkibidea aurkituko dituzu.

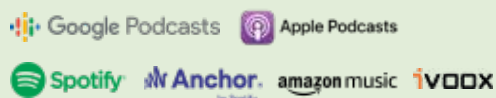
Egin bat Vicens Vivesen komunitate birtualarekin!

Gure laguntza izango
duzu urteko egun
guztietan, zauden
lekuan zaudela. **Sartu**
gure blogean eta
entzun gure **podcast-a**
(#EstaMeLaSé),
hezkuntza-aditu
onenengandik ikasteko
eta zure ikasgelarako
baliabideak eta proposamen
didaktikoak aurkitzeko.

Jarraitu gaitzazu **sare sozialetan**
eguneratuta egoteko eta zu
bezalako irakasleak aurkitzeko.

Plataforma hauetan dago:

Informazio gehiago
nahi izanez gero:
www.vicensvives.com

JARRAITU HEMEN:

